

## Dr. Lengyel Alfonz

A Szabadulástól a Népvándorlásig

### Kiszabadulásom

1956 szeptember elsején szabadultam ki a kommunisták börtönéből. Amikor megérkeztem Óroszlánból Budapestre az állomáson Baktay Erwin fogadott. Mondta, hogy érezte, hogy lekésem a vonatot és így most jött ki engem fogadni. Ő egyébként 1950 júniusában megjárta, hogy mikor fognak letartóztatni, de életben kiszabadulok.

A vonatállomásról mentem haza a Szentkirályi utcába. A ház előtt a volt szakácsnőnkkel találkoztam, aki rettenetesen megijedt tőlem, és sűrű keresztvetés közben elviharzott. Én futottam utána és leállítottam. Bár minden erejét összeszedte, hogy tőlem elfusson, de, kövérsége és életkora nem engedte, hogy utól ne érjem. Megragadtam a karját és kérdeztem hogy miért fél tőlem. Én vagyok Lengyel Alfonz, teljes életnagyságban. A szája lila lett és egész testében remegett.

Végre látta, hogy nem viszem a mennyekbe, ahova még jóideig nem nagyon szeretett volna menni. Lecsillapodott és megtudta, hogy én nem haltam meg, és nem a lelkem árnyéka kerülgeti őt.

Megmondta nekem, hogy az édesapám egy évvel előtte Karácsonykor halt meg és csak a nevelő anyám él egyedül a lakásunkban. Azt is mondta nekem, hogy azért ijedt meg, mert az édesapámnak 1500 rubelbe került, hogy megtudja, hogy engem szökés közben agyonlőttek. Ezért a hazug értesítésért szegény apám még fizetett is.

Másnap el kellett mennem a rendőrségre bejelentkezni. Átnyújtottak nekem két levelet. Az egyik a börtönhatóságoktól jött, amiben felszólítottak hogy fizessem ki a hat évi lakást és kosztot amit nekem adtak. A másikban pedig a kinevezésem volt Dr. Kardos Laci Főigazgató aláírásával, hogy engem kineveztek a Magyar Nemzeti Múzeum Néprajzi Múzeumába Főelőadónak.

Ahogy kilihegtem magamat el is mentem a Múzeumba ahol a volt főnököm nagy szeretettel fogadott. Elmondta nekem, hogy egy ÁVOs tisztől tudta meg aki NEKOSZ-osa volt akkor amikor Kardos Laci volt a Népi Kollégium Igazgatója. Őtöle tudta meg, hogy engem nem tudtak megtörni, és szeretettel bele egyezett, hogy az Ő múzeumába osszanak be. Laci adott nekem egy szobát könyvekkel és megengedte, hogy egy darabig ne dolgozzak, hanem tanuljak. Lényegében nem sokat kellett tanulnom, mert a magán-zárkában, hogy életben tartsam magamat, állandóan ismételtam azt, amit a jogon és a Bölcsészeten tanultam. De azért azután a rettenetes banya munka után, bizony igen jól jött egy kis pihenő.

### Október 23.

A múzeumban a kollegák mindegyike, bár nem merte mondani, hogy Isten Hozott, de nagyon szelíd tekintettel néztek mindig rám, és itt-ott a vállamat is megsímogatták. Egyik nap Kardos Laci hívott kintől telefonon. Közölte velem, hogy ki ne merjek menni a Múzeumból amíg Ő nekem nem szól. Az ÁVO és a Belügyminiszter megengedte a diákoknak, hogy a Petőfi Szobornál tüntessenek, de Ő úgy érzi, hogy ez csak arra jó, hogy "ugrásszerűen" a Sztalini Kommunizmusból a DeStalinizált kommunizmusba térjünk át. Figyelmeztetett, hogy én most jöttem ki a börtönből, egy megbélyegzett volt Horthista Tiszt. Még akkor is ha ők rendezték ezt a forradalmi átalakulást, akkor is kereshetnek bűnbakot, hogy arra kenjék a "forradalmat".

Nem egészen egy óra múlva Kardos ismét hívott és boldogan mondta, gyere Alfonz, ez már a mi FORRADALMUNK. Mire én már a Múzeumtól, ami a Könyves Kálmán Körúton volt, a városba beértem, akkor már a diákok a Rádionál ordítottak. Mivel a nevelőanyám a Rádió mögötti házban lakott, én abba az irányba indultam, és láttam a tömeget. Elsült az első fegyver,

majd akik közelebb voltak a Rádó kapujához mint én azok benyomultak először és utánuk ment velem együtt a többi. Az éjjel én nem mentem vissza a Múzeumba, hanem a Szentkirályi utca 29-ben levő lakásunkon aludtam.

A rádióban hallottam, hogy a Corvin Közben és a Moszkva téren van két fontos góca az ellenállásnak. Elmentem a kommunisták könyvesboltja felé, és ott láttam, hogy emberek hordják ki a könyveket és máglyán elégették. Úgy eszembe jutottak a történelmi könyvégetések az ókortól napjainkig. Annak idején mi mindig elítéltük, de most valahogy úgy éreztem, hogy ezek nem könyvek voltak, hanem az emberi szabadságjogát elvevők instrumentumai, az emberek igában tartásának szellemi eszközei. Így én is közéjük álltam és égettem a könyveket.

Halottuk, hogy kisebb csoportok itt ott össze ütköztek a biztonsági szervek fegyveres alakulataival. Politikai tisztakat civil ruhában kovályogtattak az utcákon, hogy felmérjék a helyzetet, vagy zavart keltsenek a szabadságharcosok között. Lényegében az egész nép ellenállt, még az is, aki kommunista volt, mert sokan kényszerből léptek be, vagy nem "olyan lovat akartak". Többen voltak olyan, mint az a kommunista, akivel a rab kórházban találkoztam, akik idealizmusa a kommunista párthoz vezetett, de onnan kiút nem volt.

Persze olyan csepeli munkások is voltak, akik a Nemzeti szocializmus hívei voltak és 1945-ben átváltottak az Internationális kommunizmusra. Azok is csalódtak, ezért 1956 október 23-án kimentek az utcára kiverni a Szovjet csapatokat és azok áruló Magyar kommunista bérenceiket.

### **Szabadság**

A tűzszüneti csendben a Papp Ervin csoporttal megalapítottuk a Keresztény Világnézetű Magyar Politikai Foglyok Szövetségét. Én lettem annak megbízott elnöke. Az alapító okmányt Nagy Imre kormánya elismerte. Ezt az okmányt magammal vittem Amerikába. Amikor pedig a Volt Magyar Politikai Foglyok Világszövetsége megalakult, akkor én ezt a Keresztény Világnézetű Politikai Foglyok Szövetséget abba fuzionáltam, mert nem volt szükség két hasonló Politikai Fogoly szövetségnek lennie. Így ennek lettem hivatalból Társelnöke.

Közben az én Ludovikai évfolyamtársam, Pálinkás Pál páncélos őrnagy Mindszenty-t kiszabadította és elvitte a Várban lévő Rezidenciájára. Pálinkást a Ludovikán még Őrgróf Pallavichini Pálnak hívták, de nem tetszett a neve a kommunistáknak és át kellett változtatni a nevét Pálinkásra. Őt a Szabadságharcunk leverése után kivégezték.

Nemsokára a Grosz érsek elleni per Papp Ervin csoportját felvittem a Herczegprimás úr irodájába és ott bemutatkozó látogatást tettem a csoporttal. Engem a Herczegprimás úr mint régi barátját fogadott, akinek Ő adta fel az utolsó kenetet a Veszprém-i hadikórházban, miután mint a SOLT-i századparancsnoka a Solt-i hídfőben súlyosan megsebesültem. Később Mindszenty segítségével 1948 júniusában jutottam be a Vallás és Közoktatásügyi Minisztériumába előadónak.

Mindszenty a Rókus Kórház plébánosával együtt megbízott minket az Actio Catholika ujjászervezésével. Ezzel foglalkoztunk néhány napig eredménytelenül, mert a Rákosi korszakból ottmaradt Béke Pap kijelentette, hogy neki a Mindszenty senki és ha ki nem takarodunk onnan akkor kihívja az ÁVO-t és elvitet minket. Én mondtam neki, hogy hívhat ki akit akar, de mi innen ki nem megyünk. És nekikezdtem az irattárat átnézni.

Közben visszamentünk Mindszenty irodájába beszámolni és enni. Késő délután amikor lementem Mindszenty irodájának udvarára, itt láttam Dr. Kardos Lacit ácsorogni. Megkérdeztem tőle, hogy mit csinál ott az udvarban. Várta, hogy mikor mehet be beszélni Mindszenty-vel. Közben külföldi újságírók ki-be járkáltak, valamint a bécsi Karitasz segélyszervei is hosszú tanácskozást folytattak az irodában. Laci nekem elmondta, hogy Nagy Imre üzenetét akarta átadni amelyben kéri, hogy ne rombolja le a rádió beszédével azt ami jó, és bázdítsa a népet, hogy segítse Nagy Imre kormányát, mely elfogadta a több párt rendszer alapján való demokratikus választás kiírását.

Úgy éreztem akkor magamat, mint a közvetítője Magyarország egyik történelmi nagy fordulójának. Olyannak, mint aki hírré vitte a Tatárok kitakarodását és az akkori magyar közjogrend csorbátlan továbbfolytatását. Ettől a feladattól felvertézve rohantam be az irodába, és Mindszenty-t félrevonva

elmondtam neki az üzenetet. Rám nézett azzal a jóságos szemeivel, és azt válaszolta, hogy felkérés nélkül is azt dolgoztatta ki az esti rádiobeszédének írójával, mert tudja, hogy milyen felelősség nehezedik rá, mint akire a nép lelkiségében is felnéz. Meg azt is hozzátette, amit a beszédében is megemlíttet, hogy neki sem a nyilasok vagy a kommunisták alatti viselkedésével nem kell a nemzetből BOCSÁNATOT kérni, mint ahogy sokan most milliókra rugott ártatlan emberek kiírtása után bűnbánóan a rádióban megtesznek.

#### **November 4.**

Az Actio Catholika akkori egyházi vezetője kérte, hogy November 4-ikén reggel menjek be az irodájába, mert meggondolta magát és át akarja adni nekünk az Actio Catholika vezetését. Mondanom sem kell, hogy másnap reggel amikor meghallottam Nagy Imre világba kiáltó SEGÉLYHÍVÁSÁT, nem mentem el az irodát átvenni, mert úgy jártam volna mint ahogy a Nagy Imre Parlamentterjei a szovjettal való tanácskozása alatt. Azoknak Parlamentárokat védő nemzetközi jog védelme alatt voltak, mégis kiírtották őket.

Kádár, aki a Rákosiék börtönében ült, mégis elvállalta Magyarországnak a szovjet mintára való vezetését. Először miniszterséget vállalt a Nagy Imre Kabinetben. Kijelentette, hogy most a történelem során először igazán szabad a Magyar, majd a Szabadságharcunkat elárulva az elvtársait akasztatta fel.

Én elmentem egy darabig még dolgozni a Múzeumba, de amikor megtudtam, hogy a Szabadságharcosokat és a kiszabadult politikai foglyokat elkezdték összeszedni, kértem Dr. Kardos Lászlót, hogy segítsen kiszökni nyugatra. Laci segített is. Senki nem tudta a feleségén kívül, hogy Laci és barátja Szigeti Attila engem segít kijutni Ausztriába.

Laci felesége átadott nekem egy Bécsben tartózkodó magyarcsempész nevét, akivel majd küldjek egy köszönő levelet Lacinak és Attilának, nehogy megharagudjanak rám, hogy még meg sem köszönöm a segítségüket. Én a papírt eldobtam és soha azzal a személlyel kapcsolatot nem vettem fel. Mégis egy "köszönő levél" érkezett a nevemben, amit én soha meg nem írtam. Ezen hamis levél alapján Lacit, Attilát és még sokan másokat letartóztattak és részben börtönre ítélték vagy felakasztottak. Amikor Magyarországról kimentek a szovjet csapatok én látogatóba Budapestre mentem. Akkor tudtam meg egy politikai börtöntársamtól erről a levélről. Én Amerikába visszatérve, eskü alatt a Magyar Nagykövetségen hitelesítettem egy deklarációt, amiben kijelentettem, hogy nekem sem személyes sem levélbeli kapcsolatom nem volt nyugatról egy én nevemben küldött hamis levél alapján perbe fogottakkal. Ezt a per irattárában elhelyeztem. A kijelentésemben az is volt, hogy tudom, hogy ez a nyilatkozat már nem segít azokon, akiket elítéltek, de az utókor tudja meg, ha az ügyeket kutatják, hogy milyen hazug és hamis dokumentumokkal ítélték el vagy végeztek ki becsületes magyarokat.

#### **Nyugatra**

1956 december 13-ikán indultam el Budapestről és december 24-ikén Pamhage-nél léptem át a magyar határt. Mivel a vízbe beleestem teljes testemre rámfagyott a hideg víz. Gruberek találtak meg az osztrák zászló mellett a havon eszméletlenül. Hazavitték és orvost hívtak, aki életet vert belém. Majd Bécsbe mentem és a Karitasz-nál jelentkeztem. Elmondtam, hogy a Hercegprimás úr bízott meg engem az Actio Catholika világi vezetésével Budapesten. Azonnal beosztottak dolgozni a Karitasznál addig, amig valahova engem mint menekültet elszállítanak.

Egyik nap kétségbeesve mondta az egyik beosztott nekem, hogy egy magyar lány öngyilkosságot kísérelt meg. Szeretnék, ha én beszélnék a lánnyal. Természetesen elvállaltam. Elmondtam, hogy a vőlegénye most érkezett oda a Melbourne-i Olimpiászról és az Osztrák Kormány csak úgy engedi őket összeházasodni, ha a szüleitől kap erre írásos engedélyt. A szülei viszont meghaltak. Én erre vállalkoztam, hogy örökbe fogadom és megadom az engedélyt a házasságra. Egy nagyon szép esküvőt is szerkesztettem nekik. Ők Amerikába mentek, majd ott nemsokára el is váltak. Így nézett ki ez a halálos szerelem. Ez volt az utolsó hír amit hallottam róluk, és azóta minden kapcsolatom velük megszűnt.

Egyik nap elmentem az amerikai nagykövetséghez, ahol hosszú sorban vártak a magyar menekültek az amerikai beutazási engedélyre. Ahogy ott nézegettem, egy hóri horgas katolikus pap kiáltott rám: Alfonz, hát Te nem ismersz meg engem? kérdezte. Én vagyok Domján Imre Miskolcra. Az édesanyám tanított együtt a Te nagynénéddel.

Mivel Imre (most már Emericonak hívta magát) már 1933-kor kiment nyugatra és majd a Vatikánban a Gregorian Institutban tanult és pappá szentelték, majd kikerült Kaliforniába, így bizony a kisgyermekből, akire én ráismertem volna, egy nagyon magas és sovány pap lett.

Elmondta, hogy Bing Crosby-tól kapott pénzt, hogy egy néhány menekültet segítsen az USA-ba, így ha akarok menni, akkor engem is rátesz a listára. Én igent mondtam, majd a nagykövetségi kihallgatás után, ami magyarul folyt mert Dr. Tihanyi László főkonzul Magyarországon született, amerikai diplomata lett, és Salzburgba küldték, hogy az ottani táborban az Amerikába szállítandó menekülteket kihallgassa. Mint érdekességet kell mondanom, amikor Tihanyi 16 év múlva nyugdíjazása után mint Distinguished Service professor, a Northern Kentucky Egyetemen kollegám lett.

Salzburg után, Bremerhavenbe küldtek minket és a General Walker hadihajón hosszú és hasmenésekkel valamint hányásokkal "kifestett" hajón megérkeztünk New York kikötőjén keresztül az IGÉRET FÖLDJÉRE...

***Dr. Lengyel Alfonz, RPA***

*Ludovika Akadémiát és jogot végzett Magyarországon. A Sorbonne Művészettörténeti és Régészeti Intézetében (Párizs) doktorált. Nyugalmazott amerikai egyetemi tanár. Az 56-os Forradalom alatt megalapította a Keresztény Világnézetű Politikai Foglyok Szövetségét. Jelenleg a Sino-American Field School of Archaeology amerikai igazgatója.*